

ARBEIDSMIGRANTEN IN WESTLAND

Werken, wonen, leven

Auteur(s) Martine Tieleman
Datum Januari 2013
Versie 2.2
Status definitief

Inhoudsopgave

1.	Inleiding	4
1.1.	Relatie met gemeentelijke visies	4
1.2.	Relatie met project "Westland heeft werk"	5
1.3.	Leeswijzer	5
2.	Proces in Westland	6
2.1.	Vrij verkeer van personen en goederen	6
2.2.	Motie arbeidsmigranten november 2009	6
2.3.	Inschrijven GBA.....	6
2.4.	Huisvestingsbeleid in Westland.....	7
2.5.	Westlands Informatiepunt Arbeidsmigranten.....	7
2.6.	Hoe te komen tot een integrale visie.....	7
2.6.1.	Omgevingsanalyse.....	7
2.6.2.	Expertmeeting.....	8
2.6.3.	Communicatie	8
3.	Landelijke ontwikkelingen	9
3.1.	Landelijke thema's	9
3.1.1.	Tegengaan van uitbuiting.....	9
3.1.2.	Terugkeer naar land van herkomst	9
3.2.	Lessen uit recente arbeidsmigratie	10
4.	Nut en noodzaak.....	11
5.	Aantallen.....	12
5.1.	Verschillende arbeidsmigranten	12
5.2.	Gemeentelijke Basisadministratie.....	13
5.3.	Register Niet-Ingezetenen.....	13
5.4.	Bedrijven en banen in Westland	13
5.5.	Onderzoeken.....	13
5.6.	Onderzoek Stadsgewest Haaglanden	14
6.	Plek in de Westlandse samenleving	15
6.1.	Leren van taal en inburgeren	15
6.2.	Sociale voorzieningen	16
7.	Huisvesting.....	17
7.1.	Kader grootschalige huisvesting.....	17
7.1.1.	Intentieverklaring	17
7.2.	Reguliere woningmarkt	18
7.3.	Veilig wonen in Westland	18
8.	Kort en goed	19
8.1.	Visie.....	19
8.2.	Doel	19
8.3.	Nut en noodzaak.....	19
8.4.	Aantallen.....	19
8.5.	Plek in de samenleving.....	19
8.6.	Huisvesting.....	20
8.7.	Uitvoering.....	20

Voorwoord

Voor u ligt de Westlandse visie op arbeidsmigranten. De arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw)economie. De verwachting is dat ook in de toekomst deze zogenaamde internationale forensen een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het draaiend houden van onze economie. Dat betekent dat de gemeente Westland hier op moet inspelen en haar verantwoordelijkheid moet nemen, daar waar de overheid aan zet is.

De heer A.J. Vijverberg schreef in zijn essay “Vreemdelingen in het Westland, gezien van uit historisch perspectief” in 2011: “De land- en tuinbouw zijn van oudsher de dragers van de welvaart in het Westland. Zoals altijd trekt welvaart mensen van elders aan.” Arbeidsmigratie is van alle tijden en zorgt voor dynamiek in de economie.

Ook op landelijk niveau krijgt het thema arbeidsmigranten de volle aandacht. Ontwikkelingen volgen elkaar in razend tempo op. De minister van Sociale Zaken en Werkgelegenheid heeft het dossier “Vrij verkeer van werknemers uit de nieuwe EU lidstaten” actief opgepakt, thema's benoemd en hierbij een pakket maatregelen opgesteld. De landelijke thema's (registratie, tegengaan van uitbuiting, betere huisvesting, terugkeer naar land van herkomst en het benutten van het Nederlandse arbeidspotentieel) zijn voor Westland herkenbaar en relevant.

Samen met de andere betrokkenen, zoals werkgevers en regiogemeenten, nemen we onze verantwoordelijkheid door uitbuiting, erbarmelijke woonomstandigheden en illegaliteit aan te pakken. We beseffen ons dat deze thema's meerdere aspecten kennen die niet alleen op economisch, maar ook op sociaal gebied liggen. Als gemeente hebben we een belangrijke verantwoordelijkheid en rol in het zoeken naar een aanvaardbare balans tussen de sociale en economische aspecten. Juist daarom is voor een integrale visie gekozen, waarin alle aspecten in samenhang worden gezien.

Met vriendelijke groet,

A. Weverling
Wethouder gemeente Westland
Januari 2013

Samenvatting

Het onderwerp arbeidsmigranten leeft. In de media en in de politiek. De gemeente Westland is sterk betrokken bij het onderwerp. De arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw)economie. De verwachting is dat ook in de toekomst deze internationale forensen een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het draaiend houden van onze economie. Dat betekent dat de gemeente Westland hier op moet inspelen en haar verantwoordelijkheid moet nemen, daar waar de overheid aan zet is.

Visie

De gemeente Westland hanteert het motto: Wie wil werken, is welkom in Westland. Arbeidsmigranten maken korte of langere tijd deel uit van onze samenleving. Daar moeten we op anticiperen. Dat doen we vanuit een Westlandse aanpak: schouders eronder en een gedeelde verantwoordelijkheid.

Doel

Arbeidsmigranten dragen op dit moment voor een groot deel bij aan het in stand houden van de economische kracht van Westland. De gemeente Westland streeft daarom naar een eerlijk woon- en werkklimaat.

Nut en noodzaak

De glastuinbouw heeft zich ontwikkeld tot een hightech sector met veel werkgelegenheid en werk op allerlei niveaus. Ondanks automatisering en robotisering blijven er grote aantallen mensen nodig om het productiewerk te kunnen doen. Daarom hanteert Westland het motto: wie wil werken, is welkom in Westland.

Tijdens de diverse bijeenkomsten, bijvoorbeeld de expertmeeting op 31 januari 2012 en de inwonersbijeenkomst op 24 mei 2012, is uitgesproken dat het overduidelijk is dat arbeidsmigranten in Westland nodig zijn. Vaak wordt daar aan toegevoegd dat het de verwachting is (van ondernemers, uitzendbureaus, brancheorganisaties e.d.) dat arbeidsmigranten in de toekomst nog steeds nodig zijn in Westland.

Aantallen

Er zijn verschillende groepen arbeidsmigranten te onderscheiden (zie hoofdstuk 5). In Westland hebben we op dit moment met name te maken met de circulaire migranten, de zogenaamde internationale forensen. Deze groep is wel enigszins geïntegreerd, ze werken hier, maar ze zijn hier maar kort. Ze zijn nog steeds sterk georiënteerd op het land van herkomst. Sommigen komen hier al langere tijd, maar gedurende die periode zijn ze ook voor langere tijd weer terug geweest naar het land van herkomst.

De gemeente Westland zet sterk in op inschrijven van arbeidsmigranten in de Gemeentelijke Basisadministratie (GBA). Door inschrijving in de GBA krijgen arbeidsmigranten dezelfde rechten en plichten als de overige inwoners van Westland en wordt de groep zichtbaar voor de gemeente Westland en andere partijen. Hierdoor kunnen ongewenste situaties worden voorkomen. Door consequent in te schrijven in de GBA ontstaat eveneens een beter beeld van het aantal arbeidsmigranten.

Plek in de Westlandse samenleving

In de door de raad van de gemeente Westland ingediende motie van 10 november 2009 is het al verwoord: de hier wonende arbeidsmigranten worden behandeld als Westlanders en hebben dezelfde rechten en plichten.

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de verschillende soorten arbeidsmigranten (zie paragraaf 5.1). Voor de tijdelijke arbeidsmigranten is het met name van belang dat zij goed gehuisvest zijn. Voor de arbeidsmigranten die langer blijven, is het belangrijk om ze hun plek te laten vinden in de Westlandse samenleving en de Nederlandse taal te leren. Er zijn aanwijzingen dat steeds meer arbeidsmigranten definitief in Westland blijven. Tot op heden werd uitgegaan van 20% van de arbeidsmigranten die hier blijft, maar dit percentage zou best kunnen oplopen. De arbeidsmigranten hebben hierin natuurlijk hun eigen verantwoordelijkheid. De sociale structuur van Westland kent specifieke kenmerken, dat zijn onder andere de sterke sociale verbondenheid en het vermogen om sociale problematiek te beheersen.

De gemeente Westland gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, organisaties en verenigingen. De gemeente is pas aan zet wanneer het beroep op de eigen kracht en de kracht van de omgeving niet werkt. De gemeente kan en wil meedoen in de samenleving niet sturen, dit moet vanuit de Westlandse samenleving komen.

Huisvesting

Onderzoek van de Erasmus Universiteit en Nicis wijst uit dat de grootste groep arbeidsmigranten in Westland hier tijdelijk is (de circulaire arbeidsmigranten). Voor deze groep zijn de zogenaamde "short-stay" locaties nodig.

Wanneer arbeidsmigranten langer blijven en ingeschreven staan in de GBA, dan kunnen ze via de geldende regels instromen in de reguliere woningmarkt.

1. Inleiding

“Mensen migreren al zolang als de mensheid bestaat. Ooit, zo’n veertigduizend jaar geleden, bewogen onze verre voorouders zich langzaam aan vanuit Afrika naar het noorden, richting Azië en Europa en tenslotte ook Amerika. Zij zochten smakelijk voedsel, een gunstig klimaat en een beter leven. Ook nu bewegen mensen zich over de hele wereld op zoek naar welvaart, geluk en een beter leven. Maar sinds onze harige voorouder in berenvel de wereld veroverde, is deze wereld nogal veranderd. We hebben inmiddels grenzen, naties, migratiebeleid, mensensmokkelnetwerken en een heetgebakerd debat over migranten”¹.

Vrij werknemersverkeer is een van de pijlers van de Europese Unie. Met het openstellen van de grenzen met de Midden- en Oost-Europese landen per 1 mei 2007, is het voor Nederlandse werkgevers mogelijk om werknemers uit deze landen aan te trekken en is het voor werknemers mogelijk om bij een Nederlandse werkgever in dienst te treden. Nederland heeft veel baat bij het open zijn van de grenzen. Met name in sectoren als de land- en tuinbouw, de bouwnijverheid en de (vlees)industrie, de belangrijkste sectoren waarin arbeidsmigranten werkzaam zijn, bestaat een grote behoefte aan arbeidskrachten².

Het onderwerp arbeidsmigranten leeft. In de media en in de politiek. De gemeente Westland is sterk betrokken bij het onderwerp. De arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw)economie. De verwachting is dat ook in de toekomst deze internationale forensen een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het draaiend houden van de economie. Dat betekent dat de gemeente Westland hier op moet inspelen en haar verantwoordelijkheid moet nemen, daar waar de overheid aan zet is. Deze nota verbindt de verschillende onderwerpen die op dit thema spelen.

Arbeidsmigranten dragen op dit moment voor een groot deel bij aan het in stand houden van de economische kracht van Westland. De gemeente Westland streeft daarom naar een eerlijk woon- en werkklimaat.

1.1. Relatie met gemeentelijke visies

Greenport Visie

De ambitie vanuit de Greenportvisie is dat in het jaar 2020 de greenport tot volle wasdom is gekomen waarbij het zwaartepunt van de glastuinbouwsector nog steeds in Westland is gelegen. Glastuinbouw is een kennisintensieve bedrijfstak, maar ook laaggeschoolden vinden er volop werk. Ook in de toekomst blijven veel arbeidskrachten nodig. Het werkloosheidspercentage van de Westlandse beroepsbevolking is structureel laag. Onderdeel van het glastuinbouwcluster zijn naast de productiebedrijven en veredelingsbedrijven onder andere de kassenbouwers en overige toeleveranciers, handelsondernemingen, transport- en logistieke bedrijven, scholings- en onderzoeksinstituten, banken, accountants en overige dienstverlenende bedrijven.

De gemeente Westland is op dit moment bezig met het opstellen van een ruimtelijke structuurvisie die een doorkijk geeft naar het jaar 2040. De eerste contouren daarvan laten zien dat ook op langere termijn de Greenport economie zich zal blijven ontwikkelen, met behoud van leefbaarheid en een goede bereikbaarheid. Deze thema’s zijn ook in deze visie duidelijk te onderscheiden.

¹ Kahliya Ronde, Kennislink, 1 juli 2008, <http://www.kennislink.nl/publicaties/dossier-migratie>

² Brief aan Tweede Kamer van minister VROM, 20 november 2009, Beleidsreactie op onderzoeksrapporten arbeidsmigranten uit de Midden- en Oost-Europese landen. Kenmerk: I&I 2009061417

Relatie met Mijn Westland, Ons Westland 2020, de Sociaal Maatschappelijke visie

De Westlandse sociaal maatschappelijke visie beschrijft wat nodig is om Westland ook in de toekomst een gemeente te laten zijn waar Westlanders zich thuis voelen, een gemeente waar de inwoners zich betrokken voelen bij elkaar en bij de gemeente. Het streefbeeld voor 2020: Westland wil een gemeente zijn, waar mensen graag willen wonen, werken en ondernemen. Een gemeente die aantrekkelijk is voor inwoners, bedrijfsleven en maatschappelijke instellingen met een verblijfsklimaat dat recht doet aan haar positie als gemeente met 100.000 inwoners en aan haar positie als toonaangevende gemeente op het gebied van glastuinbouw. Een krachtige gemeente die initiatieven neemt, sturing geeft en samenwerkt met andere publieke en private partijen.

Relatie missie gemeente Westland

De gemeente Westland, geworteld in de dynamische glastuinbouw, werkt voortdurend aan versterking en verbreding van de economische activiteit, aan de kwaliteit van wonen en leven en de vitaliteit van de gemeenschappen in het Westland. Het glastuinbouwcluster wordt op duurzame wijze gefaciliteerd in combinatie met behoud en ontwikkeling van kust, landschap en natuur. De gemeente staat voor een hoog niveau van dienstverlening voor allen die in Westland werken, wonen en recreëren.

Relatie Coalitieakkoord / collegewerkprogramma

In het coalitieakkoord is opgenomen dat de economische kracht van Westland als glastuinbouw-gemeente behouden blijft waarbij alle nationale en internationale spelers op het terrein van productie, handel, toelevering, veredeling, logistiek, innovatie en kennis ruimte krijgen om bij te dragen aan het verder uitbouwen van Westland. In het collegewerkprogramma is vermeld dat we als gemeente Westland regisseren en (rand)voorwaarden scheppen voor economische vitaliteit en een prettige leefomgeving; de ruimtelijk-economische visie "Greenport Westland 2020" is hierbij leidend.

De relatie met bovenstaande visies is duidelijk: Aan het in stand houden van de economische kracht van Westland dragen arbeidsmigranten op dit moment voor een groot deel bij. Als samenleving hebben we dan ook een verantwoordelijkheid om deze mensen goed en veilig te laten wonen en werken.

1.2. Relatie met project "Westland heeft werk"

In het Westland is relatief veel werkgelegenheid. Met het project "Westland heeft werk" wordt geprobeerd instroom vanuit werkzoekenden te realiseren en voor arbeidsmobiliteit in de tuinbouwsector te zorgen. Met het oog op de toekomst (vergrijzing en ontgroening) is het belangrijk om te investeren in duurzame arbeidsrelaties en een gezonde balans te houden tussen beschikbaar arbeidspotentieel in Nederland en arbeidsmigranten. Het project "Westland heeft werk" creëert van onderen af ruimte voor gemotiveerde werkzoekenden en van daaruit ook doorstroom naar het midden- en hogere kader.

1.3. Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken wordt achtereenvolgens het proces beschreven (wat heeft de gemeente Westland tot nu toe gedaan, hoofdstuk 2), in hoofdstuk 3 volgt een korte beschrijving van de landelijke ontwikkelingen. Daarna volgen de bouwstenen vanuit de expertmeeting (Nut en noodzaak: hoofdstuk 4, Aantallen: hoofdstuk 5, Plek in de Westlandse Samenleving: hoofdstuk 6, Huisvesting: hoofdstuk 7) en in hoofdstuk 8 volgen de conclusies.

2. Proces in Westland

Het dossier arbeidsmigranten leeft, in de media, in de politiek en in Westland. De afgelopen jaren heeft een aantal ontwikkelingen plaatsgevonden.

2.1. Vrij verkeer van personen en goederen

Het vrije verkeer van personen en goederen is een grondrecht dat door de verdragen voor alle burgers van de Europese Unie (EU) wordt gewaarborgd. Dit vrije verkeer wordt mogelijk gemaakt door de ruimte van vrijheid, veiligheid en recht zonder binnengrenzen. Het vrije verkeer van personen kwam tot stand met de ondertekening van het Schengenakkoord in 1985 en de daaropvolgende Schengenovereenkomst in 1990. Deze overeenkomst gaf het startsein voor de opheffing van de binnengrenzen tussen de deelnemende landen.

Sinds 1 mei 2007 kunnen inwoners uit Midden- en Oost-Europese lidstaten zonder beperkingen in Nederland aan de slag (behalve Bulgaren en Roemenen, die volgen per 1 januari 2014). Sindsdien is een toename geconstateerd van arbeidsmigranten uit deze lidstaten.

Er is een structurele in- en uitstroom van arbeidsmigranten. Onderzoeken wijzen op een verdere toename van het aantal arbeidsmigranten op korte termijn³.

2.2. Motie arbeidsmigranten november 2009

In november 2009 diende de raad van Westland een motie in met de strekking: de hier wonende arbeidsmigranten worden behandeld als Westlanders en hebben dezelfde rechten en plichten. Dat betekende onder andere dat alleen inzetten op huisvestingsbeleid ontoereikend is, dat arbeidsmigranten niet moeten worden gezien als toeristen en dat een integrale visie moet worden opgesteld.

Eén van de eerste concrete acties in de uitvoering van deze motie was het inschrijven van arbeidsmigranten in de gemeentelijke basisadministratie (GBA).

2.3. Inschrijven GBA

Begin 2011 heeft het college van B&W besloten om arbeidsmigranten, conform de Wet gemeentelijke basisadministratie personen (GBA), actief in te schrijven. Voor wat betreft de in- en uitschrijving in de GBA geldt een aantal wettelijke regels. Op grond van de Wet GBA is degene die naar redelijke verwachting gedurende een half jaar ten minste vier maanden van de tijd in Nederland verblijf zal houden, verplicht zich binnen vijf dagen na de aanvang van zijn verblijf in persoon te melden om zich in de GBA in te schrijven.

Met een aantal koepelorganisaties van uitzendbureaus en een aantal uitzendbureaus heeft de gemeente Westland afspraken gemaakt over het in- en uitschrijven van arbeidsmigranten die in dienst zijn bij het betreffende uitzendbureau en in de gemeente Westland wonen.

³ Commissie Lura, Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 32 680, nr. 4

Regelmatig worden inschrijfavonden verzorgd door Burgerzaken van de gemeente Westland. Eind 2011 waren ongeveer 2.500 arbeidsmigranten ingeschreven in de GBA van Westland.

Inschrijven in de GBA is noodzakelijk, meten is weten. Op dit moment weet de gemeente Westland nog niet precies hoeveel arbeidsmigranten in de gemeente wonen. De schattingen lopen uiteen van 3.000 tot 5.000 arbeidsmigranten.

2.4. Huisvestingsbeleid in Westland

Met de beleidsnota "Tijdelijk wonen in de gemeente Westland", vastgesteld door de gemeenteraad in maart 2008, beoogt Westland oplossingen te bieden voor het oprichten van tijdelijke en structurele voorzieningen voor goede en veilige huisvesting van tijdelijk in het Westland verblijvende arbeidsmigranten. Het gaat hierbij om de groep arbeidsmigranten die kort in Westland verblijven.

In 2012 is de aanvulling op de beleidsnota "Tijdelijk wonen in de gemeente Westland" vastgesteld. De beleidsnota en 2008 en de aanvulling uit 2012 geven tezamen de kaders voor groot-schalige huisvesting van tijdelijke arbeidsmigranten. Deze kaders hebben onder andere betrekking op de wijze van huisvesting, milieu, externe veiligheid en planologische haalbaarheid.

2.5. Westlands Informatiepunt Arbeidsmigranten

Sinds december 2011 kunnen arbeidsmigranten die wonen en/of werken in de gemeente Westland terecht bij een informatiepunt voor arbeidsmigranten (IPA). Tot 1 juni 2012 konden arbeidsmigranten terecht bij het IPA van de gemeente Hillegom. Vanaf 1 juni 2012 heeft de gemeente Westland haar eigen IPA. Het IPA regelt geen zaken voor de arbeidsmigranten, maar is bedoeld voor het beantwoorden van vragen van arbeidsmigranten met betrekking tot hun verblijf in Nederland en/of verwijst ze door naar de juiste instanties. Het IPA wijst arbeidsmigranten op de mogelijkheid om Nederlandse les te volgen en op de mogelijkheid van zelfstudie met behulp van het lespakket dat door BZK is ontwikkeld. Sinds begin 2012 heeft ook de gemeente Den Haag een dergelijk informatiepunt voor arbeidsmigranten. In de regio Haaglanden wordt nog gesproken over regionale samenwerking van de informatiepunten.

2.6. Hoe te komen tot een integrale visie

In 2012 stelt de gemeente Westland een integrale visie op arbeidsmigranten op. De gemeente Westland vindt dit een belangrijk onderwerp en daarom trekken raad en college samen op in de ontwikkeling van de visie en zullen de visie gezamenlijk uitdragen.

2.6.1. Omgevingsanalyse

In september 2011 is een omgevingsanalyse opgesteld. Bij het opstellen van de omgevingsanalyse bleek ook hier weer dat er veel partijen betrokken zijn en invloed uitoefenen. Het gaat dan bijvoorbeeld om de ministeries en de diensten die daarbij horen, werkgevers, uitzendbureaus, woningcorporaties, koepelorganisaties en de media.

2.6.2. *Expertmeeting*

Het verzamelen van informatie voor de visie is gestart met een expertmeeting op 31 januari 2012.

Vooruitlopend op de expertmeeting heeft de WOS een item (Westland Report) uitgezonden over de arbeidsmigrant in het Westland.

De expertmeeting werd geleid door een externe voorzitter, Ruben Maes. De deelnemende deskundigen waren: Erik Snel (Erasmus Universiteit), Ewa Roskosz-Santos (Tido Vesta), Leendert Koning (ministerie BZK), Jos van der Knaap (LTO Glaskracht), Sonja Driessen (Migrada) en Martin Mostert (Tido Vesta, Hotel Westland). Verder waren raadsleden, collegeleden, bouwbedrijven, huisvesters, uitzenders, omwonenden, tuinders, de belastingdienst en ambtenaren van de gemeente Westland en de ministeries van BZK en SZW aanwezig. Voor het verslag van de avond, zie de website van de gemeente Westland (<http://www.gemeentewestland.nl/Smartsite.shtml?id=150772>).

Uit de expertmeeting zijn vier bouwstenen opgehaald voor de integrale visie. De bouwstenen zijn in april 2012 door de raad vastgesteld. De vier bouwstenen (aantallen, nut en noodzaak, plek in Westlandse samenleving en huisvesting) zijn uitgewerkt in de hoofdstukken 4 tot en met 7.

2.6.3. *Communicatie*

Duidelijk is dat arbeidsmigranten voor kortere of langere tijd deel uitmaken van onze samenleving. Daarom is het ook belangrijk om de Westlandse inwoners te betrekken bij de ontwikkeling van de visie. Betrekken gebeurt door goed te informeren en de dialoog te zoeken.

Er is een tijdelijke werkgroep communicatie samengesteld, bestaande uit een aantal raadsleden, twee leden van de griffie en twee ambtenaren. Deze werkgroep is eind maart 2012 bij elkaar gekomen en heeft het belang van communicatie besproken. De werkgroep was het met elkaar eens dat communicatie geen wondermiddel is. Je moet goed uitleggen wat je doet en waarom je dat doet. Communicatie kan nooit alle weerstand uit de wereld helpen, communicatie kan wel helpen begrip te vergroten en daarmee het draagvlak. Besproken is onder andere wat er in de buitenwereld leeft (positieve en negatieve signalen), op welke manier en wanneer de inwoners betrokken zouden moeten worden. Ook is er afgesproken om te gaan werken met een communicatiekader: spelregels voor zorgvuldige omgevingscommunicatie voor initiatiefnemers / vergunningaanvragers.

Om het onderwerp arbeidsmigranten onder de aandacht te brengen, is er door de WOS een Westland Report uitgezonden en heeft wethouder Weverling een twitterspreekuur gehouden. Iedereen kon hier terecht met zijn / haar vragen over arbeidsmigranten. Verder zijn en worden persberichten verzonden over elke stap in het proces.

Op 24 mei 2012 heeft een inwonersinformatieavond plaatsgevonden. Op deze avond is gediscussieerd over de vier bouwstenen voor de visie. Tijdens deze avond waren ook de wethouder, een aantal raadsleden en ambtenaren aanwezig. De discussie vond plaats aan de hand van ronde tafelgesprekken en een Lagerhuisdebat. De resultaten van de inwonersinformatieavond zijn meegenomen in het opstellen van de visie.

3. Landelijke ontwikkelingen

Op landelijk niveau volgen de ontwikkelingen elkaar in snel tempo op. Het begon op 14 april 2011 met een brief van minister Kamp met betrekking tot de arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa aan de Tweede Kamer. In deze brief geeft de minister een overzicht van de te nemen maatregelen om de arbeidsmigratie uit Midden- en Oost-Europa in goede banen te leiden.

3.1. Landelijke thema's

Door de minister zijn de volgende thema's benoemd: registratie, tegengaan van uitbuiting, betere huisvesting, terugkeer naar land van herkomst (als mensen niet meer werken) én het benutten van het Nederlandse arbeidspotentieel.

De vertaling van de landelijke thema's registratie, betere huisvesting en het benutten van Nederlands arbeidspotentieel naar Westland komen in de andere hoofdstukken terug. Tegengaan van uitbuiting en terugkeer naar land van herkomst komen in dit hoofdstuk aan de orde, binnen deze thema's is op dit moment voornamelijk een rol weggelegd voor de rijksoverheid.

3.1.1. *Tegengaan van uitbuiting*

De rijksoverheid heeft inmiddels een aantal acties uitgevoerd, te weten: een brief aan zorgverzekeraars om hen te stimuleren met gecertificeerde uitzendbureaus te werken, afspraken gemaakt met de Poolse ambassade over de samenwerking met betrekking tot de aanpak van malafide uitzendbureaus, prioriteit voor handhaving op EU-arbeidsmigratieproblematiek en opleggen van boetes aan werkgevers als te hoge bedragen worden ingehouden voor huisvesting en ziektekosten. Verder wordt gewerkt aan betere gegevensuitwisseling tussen diverse organisaties om signalen over misstanden beter op te pakken, actievere handhaving op schijnconstructies en extra controles door de belastingdienst.

De gemeente Westland houdt contact met het regionale en landelijke interventieteam en signalen van misstanden worden over en weer doorgegeven, zodat deze bij de juiste organisatie belanden. De minister zorgt voor meer aandacht voor het tegengaan van uitbuiting bij de landelijke interventieteams. Westland onderhoudt nauwe contacten met het ministerie om zo gezamenlijk uitbuiting aan te pakken. Grote zorg in Westland is er voor de schijnconstructies die door sommige werkgevers worden bedacht om op deze manier heel goedkoop arbeidskrachten aan te bieden.

Het ministerie van SZW heeft sinds maart 2012 een meldpunt malafide uitzendbureaus. Via dit meldpunt kunnen signalen van wantoestanden bij uitzendbureaus worden doorgegeven. Het meldpunt is bedoeld voor mogelijke slachtoffers en hun omgeving, maar ook voor bonafide bedrijven met klachten over malafide constructies in de uitzendbranche.

3.1.2. *Terugkeer naar land van herkomst*

In 2012 is gestart met een tweetal pilots waarin de G4 (Amsterdam, Rotterdam, Utrecht en Den Haag), de vreemdelingenpolitie, de IND (Immigratie- en Naturalisatiedienst) en DT&V (Dienst Terugkeer en Vertrek) samenwerken.

De eerste pilot gaat in op verblijfsbeëindiging van EU-onderdanen die een onredelijk beroep doen op de maatschappelijke opvang. De tweede pilot, Overlastgevende EU-burgers, is op 1 februari 2012 gestart. Overlastgevers worden aangepakt met als doel het verblijfsrecht te beëindigen en vertrek te bewerkstelligen.

De gemeente Westland houdt vinger aan de pols bij het ministerie en volgt de ontwikkelingen. Minister Kamp is in zijn brief van 14 april 2011⁴ aan de Tweede Kamer uitgebreid ingegaan op terugkeer naar land van herkomst (vrijwillige terugkeer en gedwongen terugkeer) en heeft maatregelen beschreven.

3.2. Lessen uit recente arbeidsmigratie

In 2011 heeft een parlementair onderzoek plaatsgevonden “Onderzoek Lessen uit recente arbeidsmigratie” (commissie Lura)⁵. Deze commissie heeft van de Tweede Kamer de opdracht gekregen om de feiten en het gevoerde beleid rondom de recente arbeidsmigratie te onderzoeken, hieruit conclusies te trekken en eventueel lessen te leren.

De commissie concludeert onder andere dat arbeidsmigranten hier tijdelijk komen werken, maar het verschijnsel arbeidsmigratie een permanent karakter heeft gekregen. Er is een structurele in- en uitstroom van arbeidsmigranten. De commissie doet de Tweede Kamer een aantal aanbevelingen, onder andere: aanpak malafide uitzendbureaus, stimuleren regionaal huisvestingsbeleid, rol en verantwoordelijkheid van de werkgevers bij huisvesting, inschrijving GBA.

De commissie Lura geeft aan dat Polen die de afgelopen jaren naar Nederland kwamen, in de beginfase makkelijke prooien waren voor malafide werkgevers en huisjesmelkers. Met het oog op de komende toetreding van Bulgarije en Roemenië moet het beleid daarom snel worden verbeterd.

De commissie Lura geeft aan dat het aantal arbeidsmigranten uit Midden- en Oost-Europa dat naar Nederland zal komen op de korte termijn verder zal toenemen. Op de langere termijn is het doen van uitspraken lastiger. De kans is aanwezig dat er een verschuiving plaatsvindt in de herkomst van arbeidsmigranten. De economische conjunctuur en de situatie op de arbeidsmarkt in zowel het herkomst- als bestemmingsland hebben effect op de immigratie.

⁴ Tweede Kamer, vergaderjaar 2010-2011, 27 407, nr. 118

⁵ Tweede Kamer, vergaderjaar 2011-2012, 32 680, nr. 4

4. Nut en noodzaak

De eerste van de vier bouwstenen uit de expertmeeting is “nut en noodzaak”. De glastuinbouw heeft zich ontwikkeld tot een hightech sector waar er werk is op allerlei niveaus. Ondanks automatisering en robotisering blijven er grote aantallen mensen nodig om het productiewerk te kunnen doen. Daarom hanteert Westland het motto: wie wil werken, is welkom in Westland. Ook de arbeidsmigranten die bijdragen aan de Westlandse economie.

Uit de CBS-cijfers blijkt dat vergrijzing binnen Westland minder speelt in vergelijking met de rest van Nederland. Maar het gaat niet alleen om vergrijzing, er zijn meer aspecten, onder andere dat we te maken hebben met een internationale arbeidsmarkt. Arbeidsmigratie is van alle tijden en binnen Europa hebben we open grenzen. De Westlandse ondernemer heeft behoefte aan gemotiveerde werknemers om het werk tijdig gedaan te krijgen. Uiteindelijk gaat het om de match tussen werkgever en werknemer.

Tijdens de diverse bijeenkomsten, onder andere tijdens de expertmeeting op 31 januari 2012 en de inwonersbijeenkomst op 24 mei 2012, is naar elkaar toe uitgesproken dat het overduidelijk is dat we arbeidsmigranten in Westland nodig hebben. Vaak wordt daar aan toegevoegd dat het de verwachting is (van ondernemers, uitzendbureaus, brancheorganisaties e.d.) dat arbeidsmigranten in de toekomst nog steeds nodig zijn in Westland.

Belangrijk is om te realiseren dat er een groot verschil is met de gastarbeiders in de jaren '60 en '70. Deze mensen werden naar Nederland gehaald en konden niet makkelijk weer terug. Binnen Europa met de open grenzen, is het makkelijk heen en weer reizen. Hier geldt het zogenaamde principe van “intentional unpredictability”, mensen weten niet hoe lang ze ergens zijn. Dat maakt ze ook niet uit, ze blijven zolang er mogelijkheden zijn.

5. Aantallen

Tot op heden wordt het aantal arbeidsmigranten zowel op landelijk, regionaal en lokaal niveau geschat. Schattingen lopen vaak uiteen. In Nederland zouden ongeveer 300.000 arbeidsmigranten zijn, in de regio Haaglanden ongeveer 120.000 en de schattingen voor Westland lopen uiteen van 9.000 tot 15.000. Eind 2011 heeft de koepelorganisatie van de land- en tuinbouw aangegeven te verwachten dat er ongeveer 10.000 arbeidsmigranten zijn in de tuinbouw in Westland.

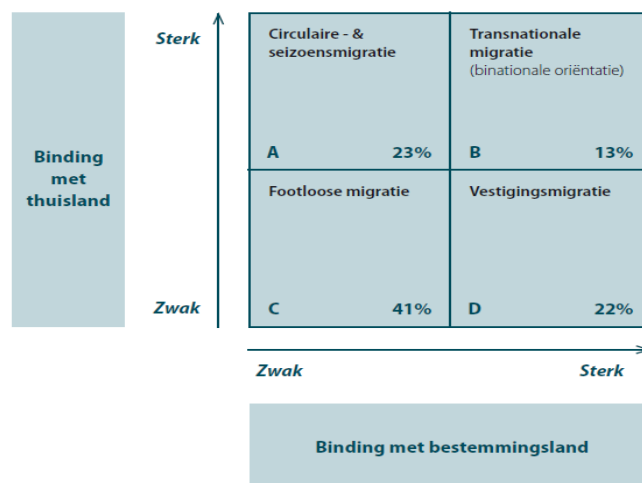
5.1. Verschillende arbeidsmigranten

Er zijn verschillende groepen arbeidsmigranten te onderscheiden. De Erasmus Universiteit maakt in haar onderzoek⁶ (onderzoek uitgevoerd in Rotterdam, Zundert, Breda, Moerdijk, Den Haag, Westland, Dordrecht, Oostland en Hillegom) onderscheid in vier groepen:

1. **Circulaire migranten**, zij zijn hier tijdelijk en hebben niet zoveel binding met Nederland. Ze zijn wel enigszins geïntegreerd, ze werken hier, maar ze zijn hier maar kort. Ze zijn nog steeds sterk georiënteerd op het land van herkomst. Het gaat met name over Roemenen en Polen, wat minder over Bulgaren. Deze migranten zijn op latere leeftijd geëmigreerd en het gezin woont nog in het land van herkomst. Dit zijn met name laag opgeleide mensen en vaak werkzaam in de tuinbouw. Deze groep is niet perse heel kort in Nederland. Sommigen komen hier al langere tijd, maar gedurende die periode zijn ze ook voor langere tijd weer terug geweest naar het land van herkomst. Dit worden ook wel de internationale forensen genoemd.
2. **Transnationale migranten**: deze groep is sterk op Nederland georiënteerd, maar ook sterk op het land van herkomst. Dit zijn vaak hoger opgeleide mensen (met een opleiding vanuit het middelbaar of hoger beroepsonderwijs), het is ongeveer één op de acht van de respondenten. Dit zijn vaak Polen en hebben ook hun partner in Nederland, het is dan ook logisch dat ze hier langer blijven en meer op de Nederlandse samenleving georiënteerd zijn.
3. **Vestigingsmigranten**: ongeveer een kwart van de respondenten. Ook dit zijn vaak hoger opgeleiden en komen voor bij Polen, Roemenen en Bulgaren. Ze hebben hier hun nieuwe huis gevonden en hebben de intentie om langere tijd te blijven. Ze werken deels in de "hogere" beroepen, maar deels ook in het productiewerk.
4. **Footloose migranten**: de "ontwortelde" migranten. Dit is wellicht de meest problematische categorie. Ze zijn niet geworteld in Nederland, maar ook niet in het land van herkomst. Deze groep zit met name in grote steden als Rotterdam en Den Haag. Het gaat vaak over Turks-sprekende minderheden uit Bulgarije die daar gediscrimineerd worden. Ze hebben daar weinig kansen, maar ook hier zijn ze in een redelijk uitzichtloze positie terecht gekomen. Dit meestal zijn geen hoogopgeleide migranten.

Uit een beknopt onderzoek van het Nicis⁷ (onderzoek onder 90 Poolse arbeidsmigranten in Westland) blijkt dat we in Westland op dit moment het meest te maken hebben met de eerste groep, de circulaire migranten. Uit dit onderzoek blijkt dat arbeidsmigranten in Westland gemiddeld zes maanden blijven. 40% van de ondervraagden geeft aan te verwachten hooguit een jaar in Westland te verblijven.

Arbeidsmigratie in vieren

⁶ Arbeidsmigratie in vieren, G. Engbersen et al., augusti

⁷ Poolse arbeidsmigranten in Westland. Sociale leefsituatie, arbeidspositie en toekomstperspectief. G. Engbersen et al., mei 2011, Nicis Institute.

5.2. Gemeentelijke Basisadministratie

Een ieder die in Westland komt wonen, moet vanuit de Wet Gemeentelijke Basisadministratie persoonsgegevens (wet GBA), als hij van plan is vier maanden of langer te blijven, zich inschrijven in de GBA. Door inschrijving in de GBA krijgen arbeidsmigranten dezelfde rechten en plichten als anderen en wordt de groep zichtbaar voor de gemeente Westland. Bekend wordt dan waar arbeidsmigranten wonen en hoeveel arbeidsmigranten in Westland wonen.

Met medewerking van uitzendbureaus zijn in 2011 ongeveer 2.500 arbeidsmigranten ingeschreven in de GBA. Een groot deel van de arbeidsmigranten schrijft zich uit de GBA wanneer hij/zij weer vertrekt. Een klein deel vergeet zich uit te schrijven. Om te voorkomen dat vervuiling van de GBA optreedt, kan de gemeente zelf mensen ambtshalve uitschrijven. Deze procedure is behoorlijk omslachtig en kost veel tijd. Dit signaal is bij het ministerie neergelegd. Binnen het ministerie wordt onderzocht of deze procedure te vereenvoudigen is.

5.3. Register Niet-Ingezetenen

Voor wat betreft de groep tijdelijke arbeidsmigranten (die korter dan vier maanden in Nederland verblijven) geldt vooralsnog geen (gemeentelijke) registratieplicht zoals deze bijvoorbeeld geldt in het Verenigd Koninkrijk en Ierland. Met de komst van de Registratie Niet-Ingezetenen (RNI) zal hierin verandering komen. Met de RNI worden een aantal gemeenschappelijke basisgegevens van niet-ingezetenen gestandaardiseerd en eenduidig vastgelegd in één registratie.

Een eenduidige informatiebron die straks - net als de GBA - gebruikt wordt door alle daartoe geautoriseerde overheidsorganisaties. Bij de inschrijving in de RNI wordt aan de niet-ingezetene een Burgerservicenummer (BSN) toegekend. De RNI geeft straks samen met de GBA de Basisregistratie Personen een overzicht van de arbeidsmigranten die in Westland wonen. De datum van invoering van RNI is nog niet bekend, er wordt nog gewerkt aan een bruikbare methode.

5.4. Bedrijven en banen in Westland

Aantal bedrijven en banen in Westland⁸

	Totaal	Glastuinbouwcluster	Glastuinbouw
Aantal bedrijven (vestigingen)	8.550	3.169	1.336
Aantal banen (bruto) ⁹	57.740	24.361	9.967

5.5. Onderzoeken

Zoals hierboven beschreven, hebben onder andere het Nicis en de Erasmus Universiteit onderzoek gedaan naar arbeidsmigranten in Westland en andere gemeenten. In de afgelopen jaren hebben meerdere instituten onderzoek gedaan (onder andere: Forum, ministerie VROM, ministerie WWI, SCP, Cathelijne Pool en FNV). Geen enkel onderzoek geeft definitief uitsluitsel hoeveel arbeidsmigranten er in Nederland werken en wonen, het blijft bij schattingen. De onderzoeken geven wel een richting.

⁸ Bron: Monitor werkgelegenheid 2011

⁹ Alle door een persoon bezette arbeidsplaatsen (PT/FT en uitzendkrachten)

5.6. Onderzoek Stadsgewest Haaglanden

Omdat arbeidsmigranten niet per definitie werken en wonen in dezelfde gemeente, is besloten om op regionaal een onderzoek uit te voeren. Het doel van dit onderzoek is het verkrijgen van inzicht in de mate van urgentie van huisvesting voor tijdelijke migranten in het Stadsgewest Haaglanden. Het laatste kwartaal van 2012 moet dit onderzoek gereed zijn. Het onderzoek moet vooral feiten laten zien en de discussie over tijdelijke arbeidsmigranten en de effecten daarvan op huisvesting uit de emotionele sfeer halen.

6. Plek in de Westlandse samenleving

In de door de raad van de gemeente Westland ingediende motie van 10 november 2009 is het al verwoord: de hier wonende arbeidsmigranten worden behandeld als Westlanders en hebben dezelfde rechten en plichten.

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de verschillende soorten arbeidsmigranten (zie paragraaf 5.1). Voor de tijdelijke arbeidsmigranten is het met name van belang dat ze goed gehuisvest zijn. Voor de arbeidsmigranten die langer blijven, is het belangrijk om ze hun plek te laten vinden in de Westlandse samenleving en de taal te leren.

6.1. Leren van taal en inburgeren

Het leren van de taal en inburgeren is als EU-burger niet verplicht. Voor de arbeidsmigrant zelf is het van belang om de taal te spreken om je kansen op de arbeidsmarkt en in de samenleving te vergroten. Maar ook voor de ontvangende samenleving is het van belang dat de arbeidsmigrant de taal spreekt. Als er kleine problemen zijn (bijv. het verkeerd aanbieden van huisvuil), is het belangrijk dat je elkaar kunt aanspreken en problemen snel kunt oplossen. Inburgering is niet verplicht, maar wel belangrijk.

Het ministerie van BZK heeft (multimedia) zelfstudiepakketten voor het leren van de Nederlandse taal ontwikkeld. BZK vraagt de werkgevers om plek en tijd maken voor een zelfstudie. Verder doet BZK een oproep aan gemeenten om de zelfstudiepakketten te promoten. Via de gemeente Westland (het IPA) kunnen arbeidsmigranten informatie over het zelfstudiepakket krijgen. Met weinig middelen en met veel eigen inzet van de arbeidsmigranten kom je een heel eind.

Vanuit de landelijke overheid is er een brochure met rechten en plichten voor de arbeidsmigrant ontwikkeld. Deze folder is in een aantal talen verkrijgbaar: Pools, Bulgaars, Roemeens en Hongaars. Deze folders zijn bedoeld om de mensen op hun rechten en plichten te wijzen. Deze folder wordt via de ambassades verspreid.

Natuurlijk moeten arbeidsmigranten hun eigen verantwoordelijkheid nemen met betrekking tot het leren van de taal en het vinden van hun plek in de Westlandse samenleving, maar ze moeten wel weten wat ze moeten doen en waar ze moeten zijn. De overheid moet faciliteren in het geven van informatie, in het geval van Westland via het IPA (zie paragraaf 2.5). Met name voor de arbeidsmigranten die langer blijven, is het van belang je staande te houden in de samenleving (en dus de taal te leren en mee te doen in de Westlandse samenleving). Voor arbeidsmigranten die hier kort verblijven, is dit minder belangrijk.

De sociale structuur van Westland kent specifieke kenmerken, dat zijn de sterke sociale verbondenheid, de traditionele kracht van de kernen en het vermogen om sociale problematiek te beheersen. De gemeente Westland gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, organisaties en verenigingen. Kerken kunnen vaak een verbindende factor zijn. De gemeente is pas aan zet wanneer het beroep op de eigen kracht en de kracht van de omgeving niet werkt. De gemeente kan en wil meedoen in de samenleving niet sturen, dit moet vanuit de Westlandse samenleving komen.

6.2. Sociale voorzieningen

Arbeidsmigranten (EU-burgers) hebben dezelfde rechten en plichten als Nederlanders. Zij zijn verzekerd voor werknemersverzekeringen, zoals de WW. Ingeval van werkloosheid kunnen zij dus een beroep doen op deze regeling. De bijstand (WWB) is echter geen sociale verzekering, maar een sociale voorziening. De regeling wordt namelijk niet gefinancierd door premieheffing, maar komt ten laste van de algemene middelen van de overheid. Arbeidsmigranten kunnen slechts in aanmerking komen voor bijstand als zij daadwerkelijk in de gemeente woonachtig zijn. Er worden enkele wijzigingen in de WWB voorbereid. Zo is het voornemen om een eis op te nemen in de WWB met betrekking tot het beheersen van de Nederlandse taal. Verder wordt in het voorstel tot wijziging van de WWB een aantal nieuwe bepalingen opgenomen. Deze bepalingen zijn erop gericht, dat tijdig de beslissing wordt genomen op een aanvraag van een bijstandsuitkering door een legaal in Nederland wonende EU-burger en tijdig de beoordeling wordt gemaakt of het beroep op bijstand al dan niet gevolgen heeft voor het verblijfsrecht.

De minister heeft aangegeven dat hij wil voorkomen dat EU-onderdanen die geen rechtmatig verblijf hebben of hebben gehad, gebruik maken van het sociale bijstandsstelsel. Dat betekent dat wanneer een EU-onderdaan bijstand aanvraagt, de Immigratie- en Naturalisatiedienst (IND) het verblijfsrecht moet vaststellen. Hiervoor moet de WWB worden aangepast. De planning was dat de wijziging van de wet op 1 juli 2012 in werking zou treden. Het wetsvoorstel is echter controversieel verklaard, de datum van inwerkingtreding is nog niet bekend.

7. Huisvesting

In Westland streven we naar een eerlijk woon- en werkklimaat. Dat betekent dat we arbeidsmigranten op een goede en veilige manier willen huisvesten.

Het onderzoek van de Erasmus Universiteit "Arbeidsmigratie in vieren" geeft aan dat in Westland de grootste groep arbeidsmigranten de zogenaamde circulaire migranten zijn. Dat betekent dat een grote groep hier tijdelijk is. Voor deze groep heb je "short-stay" locaties nodig.

7.1. Kader grootschalige huisvesting

In maart 2008 heeft de raad de beleidsnota "Tijdelijk wonen in de gemeente Westland" vastgesteld. In 2012 is hierop een aanvulling gemaakt en vastgesteld door de raad. De beleidsnota uit 2008 en de aanvulling uit 2012 geven de kaders voor grootschalige huisvesting van arbeidsmigranten. Deze kaders hebben onder andere betrekking op de wijze van huisvesting, milieu, externe veiligheid en planologische haalbaarheid.

Het college van B&W heeft in 2012 de ambitie uitgesproken om 2.000 extra bedden te willen realiseren voor tijdelijke arbeidsmigranten.

7.1.1. Intentieverklaring

Op 28 maart 2012 heeft de gemeente Westland de landelijke nationale intentieverklaring ondertekend. De meerderheid van de arbeidsmigranten vraagt om flexibele huisvestingsvormen, veelal voor relatief korte duur. Het Nederlandse huisvestingsaanbod is hier op dit moment, onvoldoende op ingericht. Arbeidsmigranten moeten daardoor noodgedwongen hun toevlucht zoeken tot bijvoorbeeld huisjesmelkers, of ze wonen met te veel mensen in één huis of op één etage. Dan leiden tot leefbaarheidsproblemen voor zowel de werknemers als voor de directe omgeving.

Er zijn verschillende partijen (gemeenten, werkgevers, werknemers, woningcorporaties, rijksoverheid etc.) nodig om in de groeiende vraag naar goede en verantwoorde huisvesting voor arbeidsmigranten te voorzien. Voor realisatie van huisvesting zijn partijen vaak afhankelijk van elkaar. Door het ondertekenen van de gezamenlijke intentieverklaring onderkennen de partijen de problematiek rond de huisvesting en onderstrepen zij het belang van een gezamenlijke opgave en verantwoordelijkheid. De intentieverklaring moet de ondertekenaars en de leden van de ondertekenaars stimuleren om tot actieve samenwerking te komen.

Door als gemeente Westland te ondertekenen, erkent de gemeente het belang van de doelstelling van de intentieverklaring en geeft het signaal mee te blijven doen. De intentieverklaring is verder ondertekend door: BZK, VNG, Aedes, ABU, NBBU, VIA, LTO, Productschap Vee en Vlees, CNV, FNV, PLON, Kompas, Rotterdam, Den Haag, Vlaardingen en Horst aan de Maas. De intentieverklaring moet de ondertekenaars en de leden van de ondertekenaars stimuleren om tot actieve samenwerking te komen. Ondertekenaars hebben tot doel dat er kwantitatief en kwalitatief voldoende aanbod wordt gerealiseerd van huisvesting voor arbeidsmigranten op plekken waar het kan en mag.

In een aantal regio's worden bijeenkomsten met betrokken partijen georganiseerd waarbij het doel is om tot concrete afspraken te komen. Een eerste verkennende bestuurlijke bijeenkomst heeft in de regio Haaglanden (én aanwezigheid van de gemeenten Vlaardingen en Schiedam) in mei 2012 plaatsgevonden. Eind 2012 zal een tweede bijeenkomst plaatsvinden, waarbij concrete afspraken worden gemaakt.

7.2. Reguliere woningmarkt

Wanneer arbeidsmigranten langer willen blijven en ingeschreven staan in de GBA, dan kunnen ze instromen in de reguliere woningmarkt. Dat betekent dat ze zich in kunnen schrijven voor een huurhuis of een huis kunnen kopen.

Op dit moment wordt gewerkt aan een Westlandse structuurvisie (zie paragraaf 1.1). Hierin wordt onder andere opgenomen hoe de ontwikkeling van de reguliere woningmarkt zal plaatsvinden.

7.3. Veilig wonen in Westland

Vanaf 2008 maakt het toezicht houden op het huisvesten van arbeidsmigranten onderdeel uit van de reguliere handhaving van het team Bouw- en Woningtoezicht van de gemeente. Samen met Veiligheidsregio Haaglanden (VRH) worden controles van panden uitgevoerd. Tijdens inspectiebezoeken wordt gecontroleerd op de woonomstandigheden, brandveiligheid, het aantal bewoners, huur en (il)legaal gebruik. Bij het aantreffen van illegale huisvesting van arbeidsmigranten wordt concreet handhavend opgetreden in de strijdige situaties die overlast bezorgen voor de directe woonomgeving of onveilig/ongezond worden geacht voor de bewoners. Sinds 2011 gaat tijdens deze bezoeken een medewerker van burgerzaken van de gemeente mee. Deze medewerker legt de bewoners uit waarom inschrijving in de GBA noodzakelijk is en wat de voordelen daarvan zijn.

8. Kort en goed

Het onderwerp arbeidsmigranten leeft. In de media en in de politiek. De gemeente Westland is sterk betrokken bij het onderwerp. De arbeidsmigranten leveren een belangrijke bijdrage aan de Westlandse (glastuinbouw)economie. De verwachting is dat ook in de toekomst deze internationale forensen een belangrijke bijdrage zullen leveren aan het draaiend houden van onze economie. Dat betekent dat de gemeente Westland hier op moet inspelen en haar verantwoordelijkheid moet nemen, daar waar de overheid aan zet is.

8.1. Visie

De gemeente Westland hanteert het motto: Wie wil werken, is welkom in Westland. Arbeidsmigranten maken korte of langere tijd deel uit van onze samenleving. Daar moeten we op anticiperen. Dat doen we vanuit een Westlandse aanpak: schouders eronder en een gedeelde verantwoordelijkheid.

8.2. Doel

Arbeidsmigranten dragen op dit moment voor een groot deel bij aan het in stand houden van de economische kracht van Westland. De gemeente Westland streeft daarom ook naar een eerlijk woon- en werkklimaat.

8.3. Nut en noodzaak

De glastuinbouw heeft zich ontwikkeld tot een hightech sector waarin werk is op allerlei niveaus. Ondanks automatisering en robotisering blijven er grote aantallen mensen nodig om het productiewerk te kunnen doen. Daarom hanteert Westland het motto: wie wil werken, is welkom in Westland.

Tijdens de diverse bijeenkomsten, bijvoorbeeld de expertmeeting op 31 januari 2012 en de inwonersbijeenkomst op 24 mei 2012, is naar elkaar toe uitgesproken dat het overduidelijk is dat we arbeidsmigranten in Westland nodig is. Vaak wordt daar aan toegevoegd dat het de verwachting is (van ondernemers, uitzendbureaus, brancheorganisaties e.d.) dat arbeidsmigranten in de toekomst nog steeds nodig zijn in Westland.

8.4. Aantallen

Er zijn verschillende groepen arbeidsmigranten te onderscheiden (zie hoofdstuk 5). In Westland hebben we op dit moment met name te maken met de circulaire migranten, of wel de internationale forensen. De gemeente Westland zet sterk in op inschrijven van arbeidsmigranten in de GBA. Door inschrijving in de GBA krijgen arbeidsmigranten dezelfde rechten en plichten als anderen en wordt de groep zichtbaar voor de gemeente Westland. Door consequent in te schrijven in de GBA krijg je representatieve cijfers. Het is de bedoeling dat in de toekomst de schattingen overeen komen met de feitelijke cijfers.

8.5. Plek in de samenleving

In de motie van 10 november 2009 is het al verwoord: de hier wonende arbeidsmigranten worden behandeld als Westlanders en hebben dezelfde rechten en plichten.

Het is belangrijk om onderscheid te maken tussen de verschillende soorten arbeidsmigranten (zie paragraaf 5.1).

Voor de tijdelijke arbeidsmigranten is het met name van belang dat zij goed gehuisvest zijn. Voor de arbeidsmigranten die langer blijven, is het belangrijk om ze hun plek te laten vinden in de Westlandse samenleving en de taal te leren.

Er zijn aanwijzingen dat steeds meer arbeidsmigranten definitief in Westland blijven. Tot op heden werd uitgegaan van 20% van de arbeidsmigranten die hier blijft, maar dit percentage zou best kunnen oplopen. Voor arbeidsmigranten die langer blijven, is het belangrijk om ze hun plek te laten vinden in de Westlandse samenleving en de Nederlandse taal te leren. De arbeidsmigranten hebben hierin natuurlijk hun eigen verantwoordelijkheid. De sociale structuur van Westland kent specifieke kenmerken, dat zijn de sterke sociale verbondenheid, de traditionele kracht van de kernen en het vermogen om sociale problematiek te beheersen. De gemeente Westland gaat uit van de eigen verantwoordelijkheid van burgers, bedrijven, organisaties en verenigingen. De gemeente is pas aan zet wanneer het beroep op de eigen kracht en de kracht van de omgeving niet werkt.

8.6. Huisvesting

Onderzoek van de Erasmus Universiteit wijst uit dat de grootste groep arbeidsmigranten in Westland hier tijdelijk is (de circulaire arbeidsmigranten). Voor deze groep heb je “short-stay” locaties nodig.

Wanneer arbeidsmigranten langer blijven en ingeschreven staan in de GBA, dan kunnen ze instromen in de reguliere woningmarkt.

8.7. Uitvoering

Dit document, de visie, beschrijft “wat” de gemeente Westland wil met arbeidsmigranten. Het “hoe”, oftewel de uitwerking van de visie vindt plaats op diverse plekken in de gemeentelijke organisatie in verschillende uitvoeringsplannen.

Huisvesting

De kaders voor huisvesting van arbeidsmigranten staan beschreven in de beleidsnota “Tijdelijk wonen in de gemeente Westland” uit 2008 en de bijbehorende appendix uit 2012. Onderdeel bij het realiseren van grootschalige huisvesting is het communicatiekader voor initiatieven voor huisvesting voor arbeidsmigranten (vastgesteld 27 juni 2012).

Veilig wonen

Veilig wonen in Westland, het toezicht houden op veiligheid in panden waar arbeidsmigranten wonen is onderdeel van het uitvoeringsprogramma van het team Bouw- en Woningtoezicht. De kaders voor toezicht zijn vastgelegd in het vierjarig handhavingsbeleid “Handhaven op maat” (vastgesteld in 2011). Jaarlijks wordt door het team Bouw- en Woningtoezicht een handhavingsuitvoeringsprogramma opgesteld. Dit uitvoeringsprogramma wordt door het college vastgesteld en ter kennisname aan de raad gestuurd.

Inschrijving

De inschrijving in de GBA en het (toekomstige) RNI geeft uitsluitsel over het aantal arbeidsmigranten dat in Westland woont. Deze gegevens helpen bij het formuleren van (toekomstig) beleid.

Monitoren

Naast aantallen (hoeveel arbeidsmigranten wonen in Westland, hoeveel mensen maken aanspraak op een uitkering etc.), is het van belang om te weten in hoeverre arbeidsmigranten mee doen in de samenleving (bijvoorbeeld lid zijn geworden van een vereniging). De aantallen kunnen worden gedestilleerd uit de verschillende bestanden van de gemeente (o.a. GBA).

Voor wat betreft “het meedoen in de samenleving” kan worden aangesloten bij de (nog op te zetten) sociale monitor. De raad heeft in november 2011 de motie “Stapelring” aangenomen. In vervolg op deze motie is voorgesteld om een sociale monitor op te zetten. De waarde van een dergelijke monitor ligt in het in beeld brengen van diverse ontwikkelingen op lokaal niveau. De verkregen gegevens dragen bij aan de afweging om te besluiten gemeentelijk beleid voort te zetten of juist op onderdelen aan te passen. Voorgesteld is om in 2013 een eerste ronde van een sociale monitor uit te voeren.

Gebruikte termen en afkortingen

ABU = Branchevereniging voor uitzendondernemingen
Aedes = Brancheorganisatie van woningcorporaties
BZK = Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties
CNV = Christelijk Nationaal Vakverbond
DT&V = Dienst Terugkeer en Vertrek
FNV = Federatie Nederlands Vakverbond
GBA = gemeentelijke basisadministratie
IND = Immigratie- en Naturalisatiedienst
IPA = informatiepunt arbeidsmigranten
LTO = Land- en tuinbouworganisatie
Migrada = Belangenvereniging voor arbeidsmigranten
NBBU = Nederlandse Bond voor Bemiddelings- en Uitzendondernemingen
PLON = Pools Overlegplatform in Nederland
PVV = Productschap Vee en Vlees
RNI = Registratie Niet-Ingezetenen
SZW = Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid
VIA = Vereniging van experts in internationale arbeidsbemiddeling
VNG = Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VRH = Veiligheidsregio Haaglanden
WOS = Westlandse Omroepstichting